

İşletme 4 Muh-Fin 2013 - Bahar Vize Sonrası

38 - Yatırım Oranları

A – Varlıkların Getirisi

Clara Freeman büyük bir yatırım bankasında analisttir.

“Bir şirketin sağlığını yatırım oranlarına bakarak kontrol edebiliriz: kilit bir kalemin bir başkasıyla olan ilişkisi. Aynı sektördeki farklı şirketlerin performansı da her bir şirketteki aynı oranlara bakılarak karşılaştırılabilir.

Önemli oranlardan biri, yöneticilerin kaynakları ne kadar iyi kullandığını gösteren, şirketin varlıklarının kaynaklarının değerine oranla yıl içinde yaptığı kazancı gösteren aktif kârlılığdır. Eğer bir şirket benzer şirketlere göre daha yüksek seviyede kâr oluşturmak için göreceli olarak daha az kaynak kullanıyorsa, son damlasına kadar kullanıyor deriz. Fakat yeni binalara, teçhizata yeterince yatırım yapmadığı bir noktaya ulaşabilir. Varlıkların nasıl suyunu çıkarabileceğiniz sınırlar vardır.”

B – Öz kaynak Kârlılığı

“Öz kaynak kârlılığı bir şirketin yöneticilerinin, hissedarların sermayesini faaliyetlere ve kaynaklara yatırım yapmak ve hissedarlar için kâr üretmekte ne kadar iyi kullandığını ölçer. Örneğin, belirli bir yılda vergi öncesi kâr 50.000 pound ve şirketin hissedar sermayesi 500.000 pound ise, o yıldaki öz kaynak kârlılığı yüzde 10’dur.

Tüm oranlar gibi, bu da diğer şirketlerdeki rakamlarla veya aynı şirkette yıldan yıla karşılaştırılabilir. Tek başına bir rakam fazla bir şey ifade etmiyor.

C – Kaldıraç

“Daha iyi bir öz kaynak kârlılığı alabilmek için, şirketler kredi veya tahvil/bono şeklinde borçlanabilir. Bir şirketin aldığı borçların ve bunlara ödediği faiz miktarının öz sermayesine oranı kaldıraçtır. Gelir kaldıracı bir şirketin borçlanmalarına ödediği faizin faaliyet kârına oranıdır. Bu yüzdesel olarak ifade edilebilir: Örneğin, bir şirket belirli bir dönemde 80.000 £ faaliyet kârı yapıyor ve 20.000 £ faiz öderse kaldıracı yüzde 25 olur. Aralarındaki ilişki faiz karşılama oranı ile de ifade edilebilir – faaliyet kârı ile faizi kaç kez ödeyebileceği – bu durumda dört kez.

Öz sermayesine veya faaliyet kârına oranla çok fazla borçlanması olan bir şirketin kaldıracı yüksektir. Borçlarını ödemekte güçlük çeken bir şirket aşırı borçludur.

39 – Hissedar Değeri

A – Getiri

Ünite 38'den Clara Freeman devam ediyor:

“Yatırımcılar şirketin hisselerinin getirisine bakarlar – hisse fiyatına oranla ödediği hisse başı kâr payı. Örneğin, hisselerinin değeri 20 euro olan ve 1 euro kâr payı ödeyen bir şirketin getirisi yüzde 5'tir. Hisse başına kâr payı kendi başına, dağıtılan kârın piyasadaki hisse sayısına bölünerek hesaplanır.

Anlık gelire ilgili olanlar yüksek getirili hisseleri ararlar – fiyatlarına oranla yüksek kâr payı ödeyen hisseler. Diğerleri gelecekteki yıllarda şirketin büyüyeceğini düşünüyorsa düşük kârlı hisseleri de kabul edebilir. Bu yatırımcılar gelecekte büyüme, artan kârlar ve kâr payı ödemeleri beklerler.

B – Fiyat/Kazanç Oranı

Fakat şirketler her dönemde tüm kazançlarını – vergiden sonraki gelirler – kâr payı olarak ödemezler. Tüm kazançlar hissedarlara dağıtılmaz – şirketler bir kısmını dağıtılmayan kâr olarak tutarlar.

Yatırımcılar paralarının ne kadar iyi çalıştığını bilmek isterler ve bunu yapmanın bir yolu hisse başı kazançta bakmaktır. Bu gelirden sonraki kârın piyasadaki hisse sayısına bölünmesiyle hesaplanır – ihraç edilmiş ve var olanların sayısı.

Örneğin, bir şirketin vergiden sonraki kârı 1 milyon Euro ve 4 milyon hisse senedi varsa hisse başı kazancı 25 cent olur.

Ayrıca hisse başı kazancı, fiyat/kazanç oranını görmek için de kullanıyorlar – Bu da hisse fiyatının hisse başı kazançta bölünmesiyle bulunur. Hisse başı kazancı 25 cent ve o anki hisse fiyatı 5 euro olan bir şirketin fiyat kazanç oranı 20 olur.

Bu oran şirketin yaptığı kâra oranla hisselerinin ne kadar pahalı olduğuna dair bir fikir verir. Yatırımcılar ortalamadan yüksek ortalamalı fiyat kazanç oranı olan hisselerle ödeme yapmak istiyorlarsa bu, gelecekte şirketin ortalamadan yüksek gelir büyümesi beledikleri içindir ve bu yüzden daha yüksek gelir beledentileri için ödeme yaparlar.

C – Hissedar Değerini Maksimize Etme

Bir şirketteki hissedarlar tabii ki yatırımlarının getirisini en yükseğe çıkarmak istiyorlar. Artarak şirketin hissedar değeri açısından nasıl yönetildiğine ve tuttukları süre boyunca artan değerine bakıyorlar – kâr payı ödemesi yapılan ve tuttukları toplam hisse sayısı –

Bir şirketin hissedarları paralarını bankaya yatırdıklarında yatırım getirisi aynı veya daha yüksek olursa, şirketin yöneticilerinden çok memnun olmazlar. Bu yüzden hissedarlar üst yöneticilerin kararlarının giderek yakından izlerler. Bir şirket hissedar değerini maksimize etmek istediğini söyleyebilir ve varlık ve potansiyel varlıklarını en kârlı şekilde kullanır. Bu doğru alımları yapmak veya zarar yapmasa bile kâr sağlamayan birimlerin elden çıkarılması gibi kilit stratejik kararları ima eder.”

40 – Muhasebe Standartları

A – Denetim ve Şeffaflıkları

Her şirket, hesaplarını denetleyen uzman dış muhasebecileri denetçi olarak atar. Denetçiler şirketin durumunun gerçek ve adil görüşünü yansıttığına inanırlarsa onaylarlar. İnanmazlarsa, hesaplardaki nitelikleri belirtirler. Eğer denetçiler bunu yaparsa, yatırımcıları düşündürür.

Fakat denetçiler, kanun tarafından yapmaları gerekli olanlarla müşteriler ve yatırımcıların bazen yapmalarını bekledikleri arasında bir beklenti boşluğu olmasından şikâyet ediyorlar. Denetçiler her problemi bulmalarının beklenmemesi gerektiğini söylüyorlar.

ABD’de Enron ve diğer kurumsal çöküş skandallarının ardından, yatırımcılar artarak muhasebe düzensizliklerinden kaygılanmaktalar ve denetçilerin daha sıkı düzenlenmesini talep ediyorlar – yetkililer daha yakından denetlemeli.

Düzenleyiciler – kanunun uygulanmasını kontrol edenler devlet daireleri – daha fazla şeffaflık talep ediyorlar: denetçiler şirketlerin gerçek finansal durumunu açık şekilde gösterdiğini güvence altına almalı.

Özellikle şunlardan endişeliler:

- Denetçi dönüşümü: Şirketlerin denetçilerini düzenli aralıklarla değiştirmeye mecbur eden ilke.
- Çıkar çatışması: Bazıları denetçilerin danışmanlık yapmaması gerektiğini söylüyor, örneğin vergi tavsiyesi vermek veya yönetim danışmanlığı yapmak.

B – Uluslararası Standartlar

İngiltere’de hesapların sunuluş şekilleri, Finansal Raporlama Konsey’i gibi düzenleyiciler tarafından yönetiliyor.

ABD’de Finansal Muhasebe Standartları Kurulu tarafından desteklenen Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları var.

İnsanlar ve kurumlar dünya çapında şirketlere yatırım yapıyor. Bundan dolayı finansal raporlamanın tüm dünyadaki insanlara aynı anlamı taşıyacak bir biçimde olması önemlidir. Bu yüzden uluslararası muhasebeciler Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’na yöneliyor.

Bu standartlar neticede tüm dünyadaki en önemli Menkul Kıymet Takas Komisyonu’nu da içeren menkul kıymet piyasalarını temsil eden Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgüt’ü tarafından da kabul edilecek. Bu her kıtadan yatırımcının, nerede kurulu olursa olsun şirketlerin muhasebelerini anlayıp, onlara güven duymalarını sağlayarak yatırıma kolaylaştıracaktır.

41 – Etik ve İş Hayatı

A – Etik Davranış

Etik davranış ahlaki olarak doğru şeyleri yapmaktır. Etik ahlaki inançlar doğrultusunda neyin doğru veya yanlış olduğudur. Ahlak bilimi ise bunun bilimsel çalışmasıdır. Ahlaki sorumlu şirketler aşağıdaki alanlarda doğru şeyi yapmak istiyorlar:

- İstihdam ve toplum: Şirketin ofisleri, fabrikaları ve faaliyetleri olan yerlerde sadece çalışanları değil, tüm insanları etkileyen şeylere dikkat çekmek istiyorlar.
- Çevre: İşleri hava, akarsu gibi çevresel şeylerin kirlenmediğinden, bitki ve hayvanların soylarının tükenmediğinden emin olarak çevreyi koruyan yollara yönlendirmek istiyorlar.
- Yeni iş alanları kazanma: Ahlaksız davranışlara yaklaşmadan, örneğin rüşvet – ahlaksızca davranması için bir kişiye para teklif etmek – teklif etmeden iş yapabilmek istiyorlar.

Şirketler sadece paydaşlara – işçileri, hissedarları gibi – değil ama toplum ve halka da yararlı faaliyetlerle iyi birer kurumsal vatandaş olarak görülmek isteniyorlar.

B – Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık

Etik kurumsal davranış hesap verebilirliği de kapsar – şirketlerin yaptıkları için tamamen sorumlu olmaları ve faaliyetlerinin açıklanmasını bekleme fikri. Şeffaflık, bu davranışı dıştakilerinde anlayabileceği şekilde hiçbir şey gizlemeden açıklamaktır. Şirketler işçilerinden yüksek seviyede dürüstlük ve doğruluk talep ettiklerini söyleyebilirler – tam dürüstlük – ve hiçbir kabahati hoş görmezler.

C – Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Şirketlerin yöneticilerinin ve çalışanlarının nasıl davranması gerektiğini söyleyen uzun ahlak ve davranış kodları vardır. Şimdi bu sorunlara daha sistematik yollardan bakıyorlar. Tüm kurumsal sosyal sorumluluk alanını denetlemek için yöneticiler tayin ediyorlar.